

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
KHOA LUẬT

NGUYỄN THỊ VIỆT NGA

THỤ LÝ VÀ CHUẨN BỊ XÉT XỬ
PHÚC THẨM VỤ ÁN DÂN SỰ

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

HÀ NỘI 2012

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
KHOA LUẬT**

NGUYỄN THỊ VIỆT ANGA

**THỤ LÝ VÀ CHUẨN BỊ XÉT XỬ
PHÚC THẨM VỤ ÁN DÂN SỰ**

Chuyên ngành: Luật dân sự

Mã số : 60 38 30

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS Nguyễn Công Bình

HÀ NỘI 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và trích dẫn trong luận văn là chính xác và trung thực. Những kết luận khoa học của luận văn chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Hà nội, ngày 02 tháng 05 năm

2012

TÁC GIẢ LUẬN VĂN

NGUYỄN THỊ VIỆT NGÀ

BẢNG CHỮ VIẾT TẮT

BLTTDS	: Bộ luật tố tụng dân sự
CBXXPT	: Chuẩn bị xét xử phúc thẩm
HĐTP TANDTC	: Hội đồng thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao
LTCTAND	: Luật tổ chức Tòa án nhân dân
LTCVKSND	: Luật tổ chức Viện kiểm sát nhân dân
LSĐBSBLTTDS	: Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật tố tụng dân sự
PLTTGQCTCLĐ	: Pháp lệnh thủ tục giải quyết các tranh chấp lao động
PLTTGQCVADS	: Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án dân sự
PLTTGQCVAKT	: Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án kinh tế
TAND	: Tòa án nhân dân
TANDTC	: Tòa án nhân dân tối cao

MỤC LỤC

Trang

LỜI NÓI ĐẦU

Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ THỤ LÝ VÀ CHUẨN BỊ XÉT XỬ PHÚC THẨM VỤ ÁN DÂN SỰ

1.1. Khái niệm, đặc điểm và ý nghĩa của thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự

1.2. Sơ lược sự phát triển các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự

1.3. Các quy định của pháp luật tố tụng dân sự một số nước về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự

Chương 2: NỘI DUNG CÁC QUY ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT TỐ TỤNG DÂN SỰ VIỆT NAM HIỆN HÀNH VỀ THỤ LÝ VÀ CHUẨN BỊ XÉT XỬ PHÚC THẨM VỤ ÁN DÂN SỰ

2.1. Nội dung các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam hiện hành về thụ lý phúc thẩm vụ án dân sự

2.2. Nội dung các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam hiện hành về chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự

Chương 3: THỰC TIỄN THỰC HIỆN CÁC QUY ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT TỐ TỤNG DÂN SỰ VIỆT NAM VỀ THỤ LÝ VÀ CHUẨN BỊ XÉT XỬ PHÚC THẨM VỤ ÁN DÂN SỰ VÀ KIẾN NGHỊ

3.1. Thực tiễn thực hiện các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự

3.2. Các kiến nghị về hoàn thiện và thực hiện các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

LỜI NÓI ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Xét xử là một hoạt động chuyên biệt của Tòa án. Để hoạt động xét xử được đúng đắn thì ngoài việc yêu cầu Tòa án tuân thủ các quy định về luật nội dung còn đòi hỏi phải tuân thủ các quy định về luật hình thức hay còn gọi là luật tố tụng. Để các hoạt động tố tụng của các cơ quan tiến hành tố tụng bảo đảm chặt chẽ, trong những năm trước đây Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản pháp luật quy định về thủ tục giải quyết các vụ việc dân sự như Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án dân sự (PLTTGQCVADS) năm 1989, Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án kinh tế (PLTTGQCVAKT) năm 1994, Pháp lệnh thủ tục giải quyết các tranh chấp lao động (PLTTGQCTCLĐ) năm 1996... Tuy vậy, đứng trước yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, các tranh chấp trong quan hệ dân sự không ngừng phát sinh đòi hỏi phải hoàn thiện hệ thống pháp luật tố tụng dân sự để bảo đảm hiệu quả của việc giải quyết các tranh chấp. Để cụ hóa các nội dung chỉ đạo của Đảng về cải cách tư pháp ở Việt Nam và đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn, ngày 15/06/2004 tại kỳ họp thứ V, Quốc hội khóa XI đã thông qua Bộ luật tố tụng dân sự (BLTTDS) của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đánh dấu bước phát triển mới của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam.

Theo quy định tại Điều 17 BLTTDS, Tòa án thực hiện chế độ hai cấp xét xử: Cấp xét xử sơ thẩm và cấp xét xử phúc thẩm. Mỗi cấp xét xử đều có một vị trí, ý nghĩa riêng. Nếu như xét xử sơ thẩm là hoạt động đầu tiên của Tòa án cấp sơ thẩm khi đương sự có yêu cầu Tòa án giải quyết và bản án, quyết định của Tòa án cấp sơ thẩm chỉ được thi hành nếu các bên liên quan không kháng cáo, kháng nghị thì xét xử phúc thẩm là việc Tòa án cấp trên trực tiếp xét xử lại vụ án mà bản án, quyết định của Tòa án cấp sơ thẩm chưa

có hiệu lực pháp luật bị kháng cáo hoặc kháng nghị. Bản án, quyết định phúc thẩm có tính chất đặc biệt quan trọng vì bản án có hiệu lực pháp luật ngay. Vì vậy, để bản án phúc thẩm được đảm bảo thi hành ngay ngoài yêu cầu đúng luật thì bản án đó còn được coi là một “chuẩn mực” cho Tòa án cấp sơ thẩm học hỏi thì một trong những công việc đầu tiên đặc biệt quan trọng, có ý nghĩa quyết định đến tính đúng đắn của bản án của Tòa án cấp phúc thẩm là thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm. Thực tiễn xét xử cho thấy, những Tòa án cấp phúc thẩm nào coi trọng việc thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm thì kết quả bản án được ban hành khách quan, công bằng và đúng pháp luật. Ngược lại, những Tòa án cấp phúc thẩm nào chưa coi trọng việc thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm (CBXXPT) thì kết quả là bản án, quyết định phúc thẩm được ban hành còn thiếu tính đúng đắn. Ngoài ra, các quy định của pháp luật rõ ràng, đầy đủ về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm cũng đóng vai trò rất quan trọng. Tuy vậy, cũng như thực tiễn xét xử các quy định về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm của pháp luật tố tụng dân sự hiện hành vẫn còn tồn tại nhiều bất cập. Ngày 29/03/2011 tại kỳ họp thứ IX, Quốc hội khóa XIII đã thông qua Luật sửa đổi bổ sung một số điều của Bộ luật tố tụng dân sự (LSĐBSBLTTDS) trong đó có những quy định sửa đổi, bổ sung về thụ lý và CBXXPT nhưng chưa giải quyết hết những bất cập. Việc nghiên cứu các vấn đề liên quan đến thụ lý và xét xử phúc thẩm để giải quyết những bất cập còn tồn tại trong lúc này là cần thiết. Vì vậy, tác giả đã chọn đề tài: ***“Thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự”*** nghiên cứu làm luận văn thạc sĩ luật học của mình.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Phúc thẩm dân sự là một giai đoạn của tố tụng dân sự. Vì vậy, từ trước tới nay đã có nhiều công trình nghiên cứu về phúc thẩm dân sự, trong

đó có đề cập đến thụ lý và CBXXPT như công trình nghiên cứu cấp Bộ “Một số vấn đề về cơ sở lý luận và thực tiễn của việc xây dựng BLTTDS” do Tòa án nhân dân tối cao (TANDTC) thực hiện năm 1996; công trình nghiên cứu cấp Bộ “Những quan điểm cơ bản về BLTTDS Việt Nam” do Viện Nhà nước và Pháp luật thuộc Trung tâm khoa học Xã hội và Nhân văn Quốc gia thực hiện năm 2001. Đặc biệt, sau khi BLTTDS được ban hành có bài viết “Thủ tục xét xử phúc thẩm vụ án dân sự” của tác giả Nguyễn Việt Cường đăng trên Tạp chí Đặc San Nghề luật số 10 tháng 1/2005; bài “Quan niệm về nguyên tắc hai cấp xét xử trong tố tụng dân sự nước ta” của tác giả Tổng Công Cường đăng trên Tạp chí Khoa học pháp lý số tháng 6/2006; bài “Thực hiện chế độ hai cấp xét xử cơ chế bảo vệ quyền con người trong tố tụng dân sự” của tác giả Nguyễn Quang Hiền đăng trên Tạp chí Nghiên cứu lập pháp điện tử; Công trình nghiên cứu khoa học cấp Bộ năm 2006 “Thực trạng hoạt động xét xử phúc thẩm và giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động xét xử phúc thẩm của các Tòa phúc thẩm Tòa án nhân dân tối cao” do TANDTC thực hiện. Đặc biệt, trong quá trình xây dựng LSĐBSBLTTDS đã có nhiều cuộc hội thảo TANDTC tổ chức có đề cập đến vấn đề này... Tuy nhiên, cho đến thời điểm này vẫn chưa có một công trình khoa học nào nghiên cứu một cách đầy đủ có tính hệ thống về vấn đề thụ lý chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu đề tài

Mục đích của việc nghiên cứu đề tài là làm rõ một số vấn đề lý luận về thụ lý và CBXXPT; thực trạng các quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành về thụ lý và CBXXPT và thực tiễn thực hiện chúng tại các Tòa án. Mặt khác, qua việc nghiên cứu cũng nhận diện, phát hiện những hạn chế, bất cập trong các quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành về thụ lý và CBXXPT

và thực tiễn thực hiện chúng tại các Tòa án từ đó tìm ra nguyên nhân và giải pháp khắc phục.

Xuất phát từ mục đích của việc nghiên cứu đề tài nêu trên, việc nghiên cứu đề tài có nhiệm vụ nghiên cứu những vấn đề lý luận về thụ lý và CBXXPT, các quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành về thụ lý và CBXXPT và khảo sát việc thực hiện các quy định này tại các Tòa án cấp phúc thẩm Việt Nam.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu đề tài

Đối tượng nghiên cứu đề tài là những vấn đề lý luận về thụ lý và CBXXPT, các quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành về thụ lý và CBXXPT và thực hiện các quy định này tại các Tòa án cấp phúc thẩm Việt Nam. Ngoài ra, việc nghiên cứu cũng được tiến hành đối với các quy định của pháp luật tố tụng dân sự một số nước về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự để tham khảo.

Đề tài có nội dung nghiên cứu rộng, tuy nhiên do giới hạn của luận văn thạc sỹ việc nghiên cứu đề tài chỉ tập trung vào một số vấn đề lý luận cơ bản về thụ lý và CBXXPT như khái niệm, đặc điểm và ý nghĩa của thụ lý và CBXXPT; các quy định của BLTTDS về thụ lý và CBXXPT và thực tiễn thực hiện chúng tại các Tòa án cấp phúc thẩm trong những năm gần đây.

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu đề tài

Luận văn được hoàn thành trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác – Lê Nin, quan điểm duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, tư tưởng Hồ Chí Minh về Nhà nước và pháp luật; quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về cải cách tư pháp và xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

Quá trình nghiên cứu luận văn cũng sử dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học pháp lý truyền thống như: Phương pháp phân tích, tổng hợp, so sánh v.v... để thực hiện đề tài.

6. Những điểm mới về khoa học của luận văn

Đây là công trình nghiên cứu khoa học pháp lý có tính hệ thống về những vấn đề liên quan đến thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự giúp độc giả, đặc biệt là những người đang làm công tác thực tiễn hiểu biết sâu sắc hơn về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự. Những điểm mới về khoa học của luận văn thể hiện ở những điểm sau:

- Hoàn thiện khái niệm thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự; chỉ rõ đặc điểm và ý nghĩa của thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự.

- Phân tích làm rõ nội dung các quy định của BLTTDS về thụ lý chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự.

- Đánh giá đúng thực trạng các quy định của BLTTDS về thụ lý chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự và thực tiễn thực hiện tại các Tòa án.

- Đề xuất những giải pháp cụ thể nhằm hoàn thiện và thực hiện các quy định của BLTTDS về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự.

7. Kết cấu của luận văn

Ngoài danh mục tài liệu tham khảo, luận văn được chia làm ba phần: Mở đầu, nội dung và kết luận.

Phần nội dung của luận văn bao gồm ba chương:

Chương 1: Những vấn đề lý luận về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự.

Chương 2: Nội dung các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam hiện hành về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự .

Chương 3: Thực tiễn thực hiện các quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam về thụ lý và chuẩn bị xét xử phúc thẩm vụ án dân sự và kiến nghị.